

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԱԽԱՌԱՅ ՀԱՄԱՐ

52 ԹԵՐԹ 2 1/2 ՄԷՃԻՍ

ԳՐԱՍՆԵՆԱԿ

Սուրբ Գրքի համար՝ Մեծիցս բաշտ խոն թիւ 9

Հանրու ծախքը չը վճարված
համակ չընդունվիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կ ԳՐԱՍՆԵՆԱԿ

52 ԹԵՐԹ 2 ՄԷՃԻՍ

ԳՐԱՍՆԵՆԱԿ

Սուրբ Գրքի համար՝ Մեծիցս բաշտ խոն թիւ 9

Գուրախն եկած ձեռագիրները
եւ չեն տրվիր:

1876 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27

Ո՛Վ, Ո՛Վ, Ո՛Վ . . .

Թըք, Թըք, Թըք . . .
— Ո՛Վ է ան :
Թըք, Թըք, Թըք . . .
— Ո՛Վ ես դուն :
Թըք, Թըք, Թըք . . .
— Թըք, Թըքը հասկցանք . ո՛Վ կըսեն
քեզի :
— Էդո իմէ, օ քերիոս քումնտուրոս է .
լէնոս մինիսթրոս զէորդիոս վասիլէոս . . .
— Թշուառական, ո՛ւ վերջաւորութեամբ
բառ չէ թողուցեր առեր եկեր է :
— Թըք, Թըք, Թըք . . .
— Ի՞նչ կուզես է՝ քերիոս քումնտուրոս
էլէնոս մինիսթրոս զէորդիոս վասիլէոս, ըսէ՛,
ի՞նչ կուզես :
— Տէն զնորից Լըմէնիքա :
Թըք, Թըք, Թըք . . .
— Երկար ըրեր ո՛Վ քերիոս քումնտուրոս
և ըն : Ի՞նչ կուզես, ըսէ որ բանամ :
— Բէ՛ մի բովէքա :
— Ի՞նչ ըսիր :
— Թի՞ լէս :
— Որի՞ն տունը կը հարցնես :
— Տէն քաթալամվանօ : Էդօ էհօ էքաթօ
իքուսի հիլիատիս պահեստի զօրքիոս, բէնիլ
տա հիլիատիս թրիանտայէն քառանտա տա
րեկանոս, թրիանտա հիլիատիս քառանտայէն
բէնիլտա տարեկանոս, գումարիոս 200000
հոգիոս :
— Կեցցէ՛ս օ՛ քերիոս քումնտուրոս էլէնոս
մինիսթրոս զէորդիոս վասիլէոս .
Հասկցա՛ր, ընթերցող, Յունաստանը 200
հազար զօրք ունի եղեր . . . զօրաց թիւը
բնակչաց թիւէն աւելի է . . . Իբր մէկ ու կէս
միլիոնէ ալ պակաս բնակիչէ 200'000 զօրք . . .
Շատ աղէկ, բայց թէ որ թշնամիդ ալ այս
հաշուով զօրք հանէ՝ Ի՞նչ կըլլայ վիճակդ ո՛Վ
օ քերիոս քումնտուրոս (Շարանակոմիան քոռ
8 էրօր) , չըլլայ որ խաբվիք, չըլլայ որ Մի-
լան իշխանին թուաբանութեամբ համրած ըլ-
լաս զօրքերդ :
Փոխէ՛, ո՛հ փոխէ՛ կամ թուաբանութիւնդ
կամ ընթացքդ ո՛Վ օ քերիոս քումնտուր . Մա-
քա՛ն, քա՛նք Լեւոն :

Իրաւունք չունի՞մ այսպէս խօսելու . այս
մասին ձեր կարծիքը Ի՞նչ է ո՛Վ Բրէնա Շարլը
Հօհէնցօլէրն :
Դուք ալ ուրիշին խօսքերուն հաւատով
միտք ունիք եղեր չէզոքութիւնն այս օրերս
ճանրելու : Ի՞նչ չարիք տեսաք չէզոքութենէ,
Ի՞նչ բարիք պիտի տեսնաք ներգործութենէ :
Խմացայ որ շատ մը զէնքեր գնած էք .
սակայն չկրցի աղէկ մը հասկնալ թէ պղտիկ
շահով մը գանոնք ծախելու համար առիք
թէ որսորդութեան համար . չէզոքութիւնը
պահելու թէ վաճառելու համար :
Իմ վաճառքս այն է որ, ինչպէս որ Տիւք
Տրգազն ալ կըսէ, չէզոքութիւնը աղւոր մը
պահէք, ինչու որ, Հօհէնցօլէրնիկս, դուք
օժանդակ բայ մ'էք, և օժանդակ բայերը

միշտ միւս բայերուն օգնութեանը կերթան
անոնց եղանակները և ժամանակները կը շե-
նեն, անոնց գործը կը լինցունեն և իրենք
բան մը չեն շահիր :

Ռուսիոյ դանձալին պաշտօնեայն պատե-
րադմի հրաման չտար եղեր :
Ահաւասիկ սնտուկ մը՝ որ Ռուսիոյ կա-
ռավարութենէն աւելի խաղաղասէր է :
Բայց սնտուկը ի՞նչպէս պիտի գոհացնէ
պատերազմ ուզող կուսակցութիւնը :
Առջի բերան պիտի յորդորէ, և երբ
չյաջողի համոզել հրաժարականը պիտի տայ
և իւր տեղը պիտի նստեցնէ իր պզտիկ սըն-
տուկը
Ո՛Վ սնտուկդ հաշտասէր, ո՛Վ հրեշտակ
խաղաղութեան, ուրախ եմ վերջապէս տես-
նելով Ռուսիոյ մէջ բան մը որ թուրքիոյ մէջ
գտնված բանի մը հետ համամիտ, եղբայր
ու ձեռք ձեռք տուած է :
Շուտ ըրէ՛ք, պազարվեցէ՛ք իրարու հետ
ո՛Վ սնտուկներ, եթէ խաղաղութիւնն տես-
նենք՝ ձեր երեսնէն պիտի տեսնենք :

Ո՛Վ, ո՛Վ, ո՛Վ . . . մինչեւ վերջը այս-
պէս պիտի երթանք այսօր ո՛Վ թատրոն :
Ի՞նչ ընեմ, ո՛Վ ընթերցող . երբ միտքը
անանկ կը պահանջէ գրիչը պարտաւոր է կա-
տարել :
Հայերէ՛ս ու Մեծիցս չափաւոր քաղաքաց
խմբագիրները հո՞ն են թէ գացին :
Հայերէն գացած են, բայց Ֆրանսերէն
հոն են :
Ատ Ի՞նչ է :
Ի՞նչ պիտի ըլլայ . Հայերէն քաղաքացի
կըսեն, Ֆրանսերէն քաղաքացի հոն են կըսեն :
Դուք ըսէք մեզի, ո՛Վ Մարգարեան եւ
Մելիքեան էֆէնտիներ, հո՞ն էք թէ գացած
էք, եթէ հոն էք՝ ինչու՞ չէք երթար . եթէ
գացած էք՝ ինչու՞ չէք դար :

Բրէնա Պիամարքին քաղաքականութեան
ինչ ըլլալը իմացա՛ք :
Այս մարդը խաղաղութիւնը ապրահովե-
լու պիտի աշխատի եղեր . եթէ Ռուսիա
թուրքիոյ դէմ պատերազմ հրապարակէ՝
այս իշխանը թող չպիտի տայ եղեր որ միւս
տէրութիւնը միջամտեն :
Ըսել է որ եթէ միւս տէրութիւնը Ռու-
սիան թուրքիոյ հետ հաշտեցնելու համար ալ
միջամտութիւն ընել ուզեն՝ Պիամարքը թող
չպիտի տայ, որպէս զի խաղաղութիւնը չլը-
դովի :
Շնորհակալ ենք :

ՍԱՐԱՑ ԲԱՐԱՁԻՆ ԴԷՊՐԵ

Եթէ սարաֆներու մէջ բաբազութիւն
ընող չը կայ՝ բաբազներու մէջ սարաֆութիւն
ընող կը գտնվի եղեր :
Իսկիւտարի մէջ աղքատ կնիկ մը երկու
շաբաթ առաջ ներդրեան մէջ ինչալով իր
քահանային կը դիմէ ու իւր ցաւերը կը բա-
նայ միսթարութիւն գտնելու համար :
— Տէր պապա, կըսէ լալով, երկու գի-

շեր է որ զաւկներովս անօթի պառկեր եմ :
— Ի՞նչ ընենք օրհնած, հիմայ ամեն գի-
շեր կերակուր ո՛Վ կերած ունի . համբերե-
լու է :

— Ի՞նչպէս կընամ համբերել, տէր պա-
պա, անօթի կապրելի՞ն . չեմ կրնար աշխա-
տիլ որ ուրիշներու տունը երթամ աշխա-
տիմ ու հաց ճարեմ : Մուրալու կամչնամ,
բայց անօթի մնալն ալ չեմ ուզեր : Ճար մը
գտնալիք տէր պապա :
— Ի՞նչ ճար կընամ գտնալ :
— Մեկ երկու թէնճիրէ սահան ունիմ,
սրվոնք առ, մէկու մը ձեռքով ծախել տուր
ու . . .
— Օրհնած, առուտուր չկայ հիմայ,
թէնճիրէն ու սահանը ո՛Վ կառնէ :
— Դուք ուզէք նէ՛ կրնաք բան մ'ընել
— Օրհնած ասանկ գործերու մէջ մըտ-
նալ չեմ ուզեր, ինչու որ ետքէն ամեն մարդ
մէյմէկ բան կըսէ :
— Ի՞նչ պիտի ըսեն :
— Որը լայնքին կը քաշէ, որը երկայն-
քին . անոր ասոր քով ալ կը բամբասվիմ,
— Հոգ մի ըներ դուն, տէր պապա,
ինծի խնդացունես նէ՛ Աստուած ալ քեզի կը
խնդացունէ :
— Տո՛ւր նայիմ սա թէնճիրէները ու սա-
խանները :
— Ահաւասիկ հոն են, առէ՛ք :
— Սա՛ մէկ չէյրէք ճերմակ մէճիտիլէն
ա՛ռ հիմակուհիմայ, պէտքերդ հոգա՛ ես ինչ
կընեմ կընեմ, բան մը կընեմ :
— Շնորհակալ եմ, տէր պապա . վաղը
առտու կամ իրիկուն կուգա՞մ ինծի խապար
մը բերելու :
— Ի՞նչ ըսել է, հարկաւ պիտի գամ,
դուն անհոգ եղիր : Մնաք բարով ,
— Երթաք բարով :
Որո՞ւն մտքէն կանցնէր որ տէր պապա
յին ֆաթ քալուր ու լեւոն մ'է եղեր, որով
հետեւ այն օրէն ի վեր խեղճ կնկան երեցած
չունի եղեր :
Կը յուսանք որ կանանց հետ ասանկ սա-
րաֆութիւն ընող տէր պապան կը բարեհաճի
կամ առածները ետ դարձունել կամ անոնց
ստակը, զի մի լցոյի բանն հասարակութեան
թէ տէրպապաները միշտ կըլլեն կը նային :
— Ա՞ս էր սարաֆ բաբազին գէտըքը ը-
սածդ :
— Աս էր, դու Ի՞նչ կարծեցիր հապա :
— Ես կարծեցի որ . . .
— Ի՞նչ :
— Կարծեցի որ . . .
— Չըսե՞ս,
— Թող մնայ հիմայ, վաղը կամ ուրիշ
օր մը կըսեմ :
— Հրատարակվելու բան է :
— Կըսեմ ըսի ա՛, թող մնայ հիմայ :

ՃԱՆԻԿ ԱՂԱ ԱԹՈՒՆԵԱՆ

Յետ կարճատեւ հիւանդութեան ամառոյս
23ին վախճանեցաւ Ճանիկ աղա Աթուհեան
որուն յուղարկաւորութեան հանդէսը հետեւ

եալ օրը, կիրակէ, մեծ շքով կատարվեցաւ Օրթագիւղ:

Սոյն հանդէսին ներկայ էին Ամեն . Ս . Պատրիարք, Պուլղարաց Էկզարքը քանի մը վարդապետներով, Գեր. Խորէն ու Բարթոլ. զիմէս եպիսկոպոսներն, վեց վարդապետք և տասներկուքի չափ քահանայք:

Ամեն . Ս . Պատրիարքը դամբանական մը խօսելով հանդուցելոյն բարեմասնութիւնները մի առ մի թուեց և անոր զաւակները մը խիթարեց:

Արդարև հանդուցելոյն կենաց իւրաքանչիւր օրերը, շաբաթները մէյմէկ բարեգործութեամբ ընկերացած էին: Ազգատաց դպրանի կօգնէր, կղերական դասը կը յարգէր և շատ անգամ կը քաջալերէր, իւր հիւրասիրութեամբ հանրածանօթ և ճշմոքիս ֆրիստոն եայի մը յատուկ բարի վարուքն ու ջերմեւումնութեամբ ամենուն պատկառելի եղած էր:

Սակայն կը մխիթարվինք տեսնելով հանդուցելոյն զաւակները, որք իրենց հօրը պէս աղքատութիւն ու բարեխիտ ըլլալով՝ անոր ընթացքին հետեւող պիտի ըլլան ու Աթուրեան դերդաստանին անունը պիտի անմահացունեն:

Ս Ո Փ Ա Վ Ա Ն

(Շարունակութիւն p. 200)

Օրէնքը նուիրապետական է և ոչ անիշխանական, այսինքն՝ բնութեան մէջ ամեն տեսակ զօրութիւնը և արարածք իրարու հետ կապակցութիւն ունին, և ըստ դասակարգութեան իրենց վիճակին՝ աստիճանաբար իրարու իշխող և ազդեցող են: Կարողութեան և զօրութեան արքունի գաւազանը բռնութեամբ և վատութեամբ չի յափշտակվիր, այլ արդարութեան և ճշմարտութեան օրինաց համաձայնելով կ'ստացուի, վասն զի տիեզերական սրբազան օրէնքը անփոփոխ և անբռնաբարելի է:

Կոյր են մտօք և տկար են զօրութեամբ ամեն անոնք որ տգիտաբար բնութիւնը իրենց անձնական կրից և հաճոյից հնազանդեցնելու կաշխատին:

« Ուժը իրաւունքէ առաջ է » ըսաւ Արէսի արքանեակ մը, մոլոր քաղաքագիտութեան արդի օրինաց հետեւելով: Բայց իմաստասիրաբար կը հարցնենք իրեն թէ, ոյժ ըսելով ինչ կը հասկնայ, միթէ ամեն էակաց վրայ իշխող ազդու և անմահ զօրութիւն մը, միթէ ամեն տեսակ անիրաւութեամբ բռնի յարձակում մը: Եթէ ուսակաց գաղափարին հետեւելով այս վերջինը կ'մանայ, ինչո՞ւ ուրեմն Հերովդէս այնքան մանկաց անմեղ արեան մանկելով իւր բոլոր զօրութեամբ չի կըրցաւ աշխարհիս փրկչին գալուստը արգիլել և հրեաները անդադար գերութեան տակ ճնշել տալու տեղ՝ անոնց յաւիտեան ազատութիւն մը պարգեւել:

Միթէ Ներոն, Միքիլա, Լէնկիթմուր և այլ ասոնց նման գաղանաբարոյ էակները ամենակարող և հզօր էին, թէ միայն այն իրաւանց տէր անձինք որ յոյնուն արդարութեան և ճշմարտութեան իրենց կեանքը զհեցին աշխարհիս վերկութեանը համար և անմահայան: Երկնային դատաւորի ատենանք երկրաւոր դատաւորաց ատենաներու չինմանիւր, որ կաշառք և վաճառքով նենգութեամբ և բռնութեամբ իրաւունք ստացուի:

Մարդս նախանձնելով այլոց վիճակին կըրնայ անիրաւաբար իւր նմանին վրայ յարձակելով սպաննել իբրեւ Կոյն. բայց չի կրնար որդարութեան անմահ օրէնքն ալ մեռցնելով զհեցալին իրաւունքը իրեն սեփականել կամ բնաջինջ ընել: Եւ ըստ հաւասարակշռու-

թեան օրինաց՝ ինչ որ կընես ուրիշին խտուրթեամբ նոյնը քեզի կը դառնայ և իսկոյն կը տապալէ քեզ: Այո՛, բնութեան դէմ՝ դաւաճանողը անպատուհաս չի մնար: Ասոնք մէյ մէկ գաղանի և սրբազան օրէնքներ են, և ո՛չ թէ չարագործներուն բերանը սանձ մը ըլլալու համար լոկ բարոյական խրատներ: Բնութեան օրինաց համաձայն վարվէ՛ք և անոր ներգաշնակութիւնը մի՛ կործանեք եթէ կուզես որ անիկայ ալ քեզի հնազանդի և չի կործանէ քեզ: Սիրէ՛ք եթէ կուզես սիրուիլ. տո՛ւր՝ եթէ կուզես ստանալ. օգնէ՛ք այլոց՝ եթէ կուզես որ օգնենք քեզի: Փիլիսոփայական վէճը, երկայնակեցութեան ցգին, ամենաբոյժ դեղը և այլն և այլն, ցնորական և այլանդակ բաներ չեն՝ այլ գոյութիւն ունեցող զօրութիւններ են. Ռամիկ ուսումնագէտները միայն կը վնասեն զանոնք ու չեն կրնար դառնել, իսկ ընտրեալք՝ ունին և կը վայելեն այն գանձերը:

Այո՛, մարդս ամենակարող և հզօր էակ մըն է իւր սահմանին մէջ՝ և կրնայ մինչեւ անգամ մեռեալները յարուցանել երբ մութութեան բարձրագոյն աստիճանին հասած վարպետ սքանչելագործ մըն է:

Թո՛ղ թերահաւատ ուսումնագէտները ինդան մեր ըսածին վրայ. և յամառութեամբ չի կամին գերեզմանատանց խորերը ողջ թաղւած և երկրիս երեսը բուսական շնչով միայն ապրող բնաւոր մեռեալներուն տխուր վիճակը քննադատելու: Թո՛ղ այդպիսի անձինք հերքեն հոգւոյ գոյութիւնն ու անմահութիւնը և միջնորդական կերպարանիչ զօրութեան յատկութիւնը, մարդս շնչառու մեքենայի մը և կապկածնունդ էակի մը կարգը դասելով:

Մեռեալ յարուցանելը թէպէտեւ զարմանալի բայց այսու ամենայնիւ քանի մը պարագայներու մէջ բնութեան օրինաց դէմ եւ բողոքովին անկարելի ձեռնարկութիւն մը չէ: Ինչպէս որ՝ Մոգաց թագաւորն ի զատ նաեւ Նիլիս մարդարէն և Պօղոս առաքեալը յաջողեան իրենց սոյն ձեռնարկութեանց մէջ:

Երբ մահուան համար հասուն ենք, աւանց ցաւելու կը թողունք այս երկրային կեանքը, և այն ժամանակ ո՛չ ոք կարող մեզ վերստին կենաց հրաւիրելու: Բայց երբ մահը կանխահաս է, հոգին կը ցաւիկենաց վիճակէն այսպէս շուտ մը և յանկարծ զատուելուն վրայ, և կարծես թէ՛ հոն մարմնոյն չընկայ. քը թուութալով օգնութիւն կը վնասէ գարձեալ մի կեանք մտնելու. այս ատեն հզօր եւ մեռեալին հետ համակցութիւն ունեցող փորձառու մեզ մը՝ անհեղինակ գաղանի զօրութեան պայմաններով կարող է զանի յարուցանել և ապրեցունել, քանի որ մարմնոյն ներքի գործարանները երկար հիւանդութեամբ մաշած կործանված չեն:

Թող բժշկական ակադէմիսները պնդեն թէ անի մեռած չէր՝ այլ մարած, կամ թըմրած:

Ահա այսպէս թմրութենէն յետոյ էր որ տասն և վեցերորդ դարուն մէջ Գուլիէլմո ֆոսթէլ մայր Գովհանայ կոչուած և խելագարի մը դասը դրուած տիկնոջ մը խընամաւտարութեամբ յարեաւ և իւր ծաղիկ երիտասարդութիւնը վերստին գտնելով՝ «յարուցեա ֆոսթէլ» անուանեցաւ:

Բայց թողով այդ բոլոր հին գարուց դէպքերը, գանք մեր այս դարուս մէջ պատահած զարմանալի դիպուածոյ մը նկարագրութիւնը ընելու, ամեն պարագայից մէջ հաւատոյ արժանի աղբիւրէ մը քաղելով զայն:

« 1799ին փարիզու «Գօպուրկ Սէնթ-Սիթուան» ըսուած թաղին մէջ պայտար մը կար լըրիշ անուամբ որ Հերմեսեան դիտութեան խելամուտ կ'անուանէր զինքը, և ամենաբոյժ գեղով հրաշալի բժշկութիւններ ըրած և մինչ-

չեւ անգամ մեռեալներ յարուցած ըլլալը կը պատմուէր: Օր մը, Օբէրայի կաքաւիչ դերասանուհի մը՝ որ անոր դիտութեան հաւատ կընծայէր լալով և ողբալով կուգայ իրեն և կըսէ թէ իւր սիրահարը մեռաւ: Պի՛ լըրիշը իսկոյն կնկան հետ կ'ելլայ և կերթայ հանգուցելոյն տունը, բայց դռնէն մտած ժամանակ՝ ներսէն մէկը կ'ելլայ և կըսէ թէ « վեր ելլալդ անօգուտ է՝ վասն զի՛ խեղճը վեց ժամէ ի վեր մեռած է »: — « Փոյթ չէ՛ք, կը պատասխանէ պայտարը, քանի որ եկեր եմ՝ հոս՝ մէյ մը զինքը կը տեսնեմ »: Վերջապէս վեր կ'ելլայ և ամեն անգամները սառած դիակ մը կը տեսնէ, բայց իստամոքսի խոռոչքը՝ ուր՝ դեռ պզտիկ տաքութեան մը նշոյլը կը տեսնէ: Մէկ մեծ կրակ մը շինել կուտայ, և տաք լաթերով բոլոր մարմինը անդադար կը շփէ և իր ամենաբոյժ գեղէն կը քսէ: Այս միջոցիս, հանդուցելոյն սիրուհին շատ կուլար և կողբար, և քաղցը ձայնով ու խօսքերով զանի վերստին կենաց կը հրաւիրէր: Մէկ ու կէս ժամ այսպէս խնամք տանելէն վերջը, լըրիշ՝ հայելի մը կը դնէ մեռեալին երեսը և քիչ մը նըսեմութիւն կը գտնէ անոր վրայ: Ուստի այսպէս շնչառութեան մը պզտիկ նշոյլը գտածին պէս աւելի սիրտ կառնու և կ'սկսի խնամքը կրկնապատկելու մինչեւ որ աւելի գոհացուցիչ նշաններ կը տեսնէ. յետոյ խիստ տաք անկողնոյ մը մէջ կը պառկեցնէ, ուր քանի մը ժամ ետքը բոլորովին կենաց կը վերագառնայ: Այս յարուցեալը Գանտի կանուանէր, և իւր յարութենէն ետքը բնաւ չի հիւանդացաւ:

1843ին՝ դեռ կապրէր և Շըվալիէ-Տիւ-Կէ անուն թաղին մէջ 6 թիւ տունը կը բնակէր: Իւր յարութիւնը ամեն լսել ուղղներուն կը պատմէր, և իւր թաղը բնակած բոլոր բժիշկներուն և ուսումնական անձանց ծիծաղը կը շարժէր:

Խեղճը Գալիլէոսի դրութեամբ կը մխիթարուէր, այսպէս պատասխանելով իրեն չի հաւատացողներուն. « Ո՛հ, դուք ուղածնեղափ ծիծաղեցէք, ես միայն անիկայ դիտեմ, որ մեռելոց բժիշկը եկեր էր երբ ամեն պատարաստութիւններ տեսնուած տասն և ութը ժամ յետոյ զիս պիտի թաղէին, և ահա կ'ապրիմ կոր: »

Ս Պ Ո Ւ Ն Ս

Շարունակելի

Փ Ո Ւ Ա Ռ Ո Ւ Թ Ի Ն

Անցեալ շաբաթու կարգինային մէկը Ս. Պապին կը ներկայանայ:

— Ի՞նչ կուզէք, կը հարցնէ Ս. Պապը.

— Ի՞նչ պիտի ուզեմ, պատկերհանին մէկը գծիլքի պատկեր մը շինած՝ զիս ալ մէջը դրած է. աս ըլլալով բան է:

— Ի՞նչ կրնամ ընել, եթէ պատկերհանը զձեզ քաւարանի մէջ դնէր՝ կրնայի անկից դուրս հանել, բայց գծիլքի մէջ դրած է, ես ալ հոն զօրութիւն չունիմ:

Կնկան մէկը որ բնաւ հիւանդ չէր, առջի օրը բժիշկ մը կանչել կուտայ:

— Ի՞նչ ունիք կը հարցնէ բժիշկը:

— Կուտեմ, կը խմեմ, հանգիստ կը քնանամ:

— Շատ աղէկ, դեղ մը տամ քեզի, առտու իրիկուն անկից խմէ՛ք, այս ըսածներուդ մէկն ալ չը մնար պատասխանեց բժիշկը:

Կնկան մէկը իր պատկերը քաշել տալու համար լուսանկարի մը կ'երթայ: Աթոռին վրայ նստելուն պէս բոլոր ուժը կ'սկսի թափել որ բերանը շատ պզտիկ ելլայ:

Պատկերհանը տեսնելով անոր այս ճիգը կըսէ.

— Ինքզինքներդ մի՛ նեղե՛ք, տիկին, կու՛գե՛ք նե՛՛ք բերան ամենեւին չեմ չինել :

Անցեալները Ս. Պատրիարքը մեկուն կը հարցունէր .

- Գրած շրջաբերական կարգացի՞ր :
- Չէ Սրբազան . դուք կարգացի՞ք :

— Աս ի՞նչ է, մարդ Սատուծոյ, իրիկու՛նը կուգաս դիմել մը կառնես կը կարգաս, առտուն կեղտա դարձեալ կը կարգաս, քիչ մը չես նստիր սանկ որ խօսինք :

— Ի՞նչ ընեմ կնիկ :

— Կնիկ ստեղծվելուս տեղ աւելի աղէկ կըլար եթէ գիրք ըլլայի :

— Ինչո՞ւ :

— Անոր համար որ բնաւ ձեռքէդ չես ձգեր :

- Կուգէի որ Օրացոյց մը ըլլայի :
- Ինչո՞ւ :
- Որպէս զի ամեն տարի փոխէի :

Խեղճ գիւղացի մը դատ մը ունէր . կե՛րեւ թէ իրաւունք ունէր բայց ինքզինքը չը կրնալ պաշտպանելուն համար դատը կորսնցնելու վրայ էր :

Բարեկամները զինքը յորդորեցին որ վեց պարկ ցորեն բեռնէ երեք իշու վրայ և դատարնին տանի : Գեղացին այս ըսածնին կատարեց, և դատը վաստեցաւ :

— Տեսէ՛ք կրտսէր հոն եղողներէն մին, է՛չ շերը որչափ հարստասն են :

Երեսունը անցած աղջիկ մը կըսէր ,

— Երեսունի մօտենալուս համար շատ կը ցաւիմ կոր :

— Հոգ մի՛ ընէ՛ք, ամեն օր անկէց հե՛ռանալու վրայ էք :

Քարողիչին մէկը անցեալները եկեղեցիի մէջ քարոզ մը կուտար որ իրենը չէր :

Յանկարծ դրսէն շուն մը կսկիտ հաչել . ժամկոյն զայն վաճառելու դացած միջոցին՝ դրան առջև կայնողներէն մին ժամկոյնը կը բռնէ ըսելով՝

— Թո՛ղ տուր, թո՛ղ տուր, դող մտած է ատոր համար կը հաչէ կոր :

ԲԱՌԱՐԱՆ ԿԱՆԱՆՑ

Կուռ, Երեսուն, Սատուծոյ, Օ՛ն Կուռ, Այս չորս բառերը որ նոյնանիշ են, չորսն ալ զատ զատ ծայրայեղ հակառական նշանակութիւններ ունին, ուստի երբ կնկան մը անհաճոյ ըլլալու դժբաղդութիւնը ունենաս, և այն կինն ալ քեզ ըսէ՛ թէ կուռ, եռմուռ, ճաղ, օձի կտոր կը նմանիս, հոս այս բառերը ճիւղալ սատանայ, ուրուական, վերջապէս դարձելի արարած մը կը նշանակեն, և այն ատեն, ո՛հ, այն ատեն սարկիլ ալ պարապ բան է քեզի համար . շուտ մը դնա ինքզինքդ եփե՛նէն ծովը նետէ :

Ընդհակառակն եթէ կնկան մէկուն հաճոյ ըլլալու դործ մը ընես և այն կինն ալ իր շնորհակալեաց զգացումները քեզ յայտնելու համար . ոս կա ես շատ եռմուռնալիս ես, ի՞նչ կուռիկ ես, ի՞նչ սատանի ճագ ես ըսէ, թող խօլթուլներդ խաբուող չի սրըմի, և պապա հինտ թաւուղիի պէս խալաւմիշ եղեր, որովհետեւ, այդ կուռ, եռմուռնալի բառերը կը նշանակեն՝ թէ ի՞նչ սիրուն ես, ի՞նչ տաքարիւն ես, ի՞նչ քաղաքաւար ես և եւայլն :

- Կուռ : Խօսք մը ընդմիջել
- Երեսուն : Հիւանդանալ
- Օ՛ն : Հպարտանալ
- Կուռ : Վարպետութեամբ ձեռն

քէն բան մը առնել

Որքան Կուռ : Խալի Բուռ : Երկար ատեն նստիլ

Երեսուն : Երեսուն : Երկու շնորհաւորութիւն մէկ այցելութեամբ ընել

Կուռ : Երեսուն : Գիրքին դործ մը դժուարացնել

Բան : Բուռ : Վերջը հասած ըլլալ

Բուռ : Խիստ աղուր և մանկամարդ երիտասարդ

Խալի : Զանգի : Սիրահար

Մարտ : Օտար մէկը

Առնի : Կարգ : Բնիկ : Բնական : Առնի : Կարգ

Երեսուն : Խիստ սիրելի մէկը

Հալ : Երբոր

Հալ : Դատարկութիւն և բամբասող

Մարտիկ : Տարտ : Ապուշ

Կուռ : Անամոթ

Դուռ : Դուռ : Բաւական

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Հետեւեալ նամակը որ իսկիւտարի իմ բէռիալ գաղինոյն առջեւէն գտնուած եւ որուն կորուստը անշուշտ մեծ ցաւ պատճառած է զայն կորսնցնող օրիորդին, կէտ առ կէտ հրատարակելուս վերջը, կը ծանուցանեմ որ պատրաստ եմ զայն անոր յանձնել որու որ ուղղեալ է : Սա պայմանաւ որ իւր նազել լաջութիւնը իր անունը և մականունը կրող նամակով մը մէկու մը միջոցաւ զայն մենէ խնդրէ, և դուն ալ ո՛վ Սրբոյս, ափսոս և եղուկ դրձիկ որ երիտասարդաց սիրահարութիւն չընել կը քարոզես :

Նազելաւոր Օրիորդ .

Սոյն համառօտ գրութեամբս կը փութամ յայտնել Ձեր Աղնուութեանը սրտիս եռանդաւոր սիրոյ զգացումները . և այս համար ձեռնութիւնը սիրոյ չափը կ'իմայնէ Ձերի, այն սէրը զոր Ձեր տեսութիւնը ժամանակէ մը ի վեր ներշնչած է սրտիս խորը, և արդեօք անտեղի՞ է ինձ հաւատալ թէ «պէտք է անտարակոյս ըլլալ ուր դուք ալ միեւնոյն սէրը կ'զգաք ինձի համար, սէր մը՝ որ միանգամայն ուրախութեանս և տրտմութեանս պատճառ պիտի ըլլայ, երբ քու վարդապետ շրթունքներդ գողտրիկ և փափուկ ձայնով մը արտաբերեն թէ «կը սիրեմ քեզ, (երջանկաւ թ բարբառ)» ահա այն ատեն երեսին վրայ ուրախութեան նշոյլ մը պիտի շողայ և պիտի կրկնապատկի սէրս որ սիրտս քուկնիկ հետ պիտի միաւորէ, և երբ . . . կը ստեղծմը ծիծաղազէմ խստութեամբ մը հնչէ ինձի թէ «դու երբեք չպիտի արժանանաս սիրոյս, քու սէրդ սրտիս մէջ տեղի չպիտի փախար, իսկ զայն ինձմէ . . .» ո՛հ անագորոյն վատարաղ դուրսի . . . անմիջապէս տրտմութեան քող մը պիտի ծածկէ իմ դէմքս, և այն վայրկեանէն ետեւ ակամայ պիտի բռնադատեմ իմ սէրս սրտիս մէջ խեղդուելու, ուստի ոչ այլ ինչ եթէ ոչ հեշտ և նազելի նայուածք մը իմ սրտիս կանգաճները պիտի փախար և կամ երկող գրութիւն մը միայն զիս ուրախ կամ տրտմութեամբ պիտի ընէ, բայց սիրուն օրիորդ, եթէ Ձերի սոյն առաջարկութիւնը աւելի յանգ-դնութիւն մը կը համարուի քան թէ չափազանց սիրոյս դրձուումը՝ ուրեմն կը պարտաւորվի ինքզինք Ձեր Աղնուութեանէն որ դունէն սոյն յանգ-դնութեանս ներող գտնուելու բարեօժտարիք :

Բարեհաճեցէ՛ք համեստահի օրիորդ, անկեղծ սիրոյ զգացմանցս հաւատարմութիւն ընդունելու :

Որով մնամ Ձերումը Աղնուութեան սիրանուէր բարեկամ :

Ս. Բ. Ո.

ՍՈՅԼ

— Թատրոն, ինչո՞ւ համար երբեմն մէկ խօսք կը կրկնես . օրինակի համար անցեալ թերթիկ մէջ Կուռնու յո . . . Կուռնու յո ըսած էիր . մէկ խօսքը երկու անգամ ընելէն ի՞նչ կեղայ :

— Խօսք չհասկցողներուն համար է որ երբեմն կ'ստիպվիմ մէկ խօսքը երկու անգամ ընելու :

— Իկնաթիէք եկաւ ի՞նչ եղաւ .

— Գեռ ի՞նչ կուգես որ ըլլայ, իկնաթիէք եկաւ, Ալեքսանտր ու Տէրկրատըր գնաց :

— Ո՛ր էր թէ քիչ մը աւելի շուտ գար :

— Ինչո՞ւ :

— Հարցնելու աւելորդ է, ան չի գար նե՛՛ Ալեքսանտր ու Տէրկրատըր չէր առնուկեր :

— Իրաւ կըսես . շատ վարպետ ժէնէրալ է եղեր մարդը :

— Անցած ըլլայ :

— Ծնորհակալ եմ :

— Այսօր ի՞նչպէս է :

— Քիչ մը աղէկ է :

— Ո՛ր ինկեր է ծով :

— Պահճէ Խաբուսի փուլուխին առջեւի ծովը, թէ որ Պետրքիի խանութէն չուան չ'նետէին՝ կերիզին մէջ պիտի երթայ եղեր :

— Հօպարթ փաշան ո՞ր է :

— Մանգուլիէն նայիս նե՛՛ նոր դացեր է . րուզնամէին նայիս նե՛՛ նոր եկեր է :

— Ըսել է որ մարդը առանց հոս վայրը կեան մը կորսնցնելու մէկ դռնէն մտեր միւս դռնէն ելեր է :

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ԹԱՏՐՈՆԻ

Առ Պ. Բ. Յանցանքը որի՞ն է . ստակ չու՛նէիր նե՛՛ հագուստ չինել չտայիր : Այսօր կամ վաղը ստակները տուր դերձակին, եթէ ոչ առաջ պիտի ընէ :

Առ Պ. Բ. Կ. Երեսունը Տաճկերէնէ Ֆրանս սերէնի կամ Ֆրանսերէնէ Տաճկերէնի ըրած թարգմանութիւնները նման չունին . Լէվրթ չէրըլը ծաղկեայ պատկ մը պատրաստած է քեզի համար, գնա՛ւ տա՛ :

Առ Տ. Ս. Ըրած աղնաւորութեանս վրայ բարկանալով դող ես ելեր ու հիւընդցեր ես : Այս լուրին վրայ շատ ցաւեցայ, անոր համար որ բարոյական հիւանդութիւնդ բժշկելու դժուարութեանս նիւթապէս հիւանդութեանդ պատճառ եղայ :

Տիկին շատ աղւոր ես, սիրուն ես, գեղեցիկ ես, շատ աղէկ կը քալես, շատ աղէկ կը նստիս, շատ աղէկ կը պառկիս, շատ աղէկ կը խօսիս, շատ աղէկ կը վարվիս, քեզի պէս կնիկ մը հագուադիւտ է : Ալ մէկդի՛ նետէ՛ բժշկին տուած դեղերը, որովհետեւ չեմ կարծեր որ իմ այս վերջին խօսքերէս աւելի օգուտ ընեն քեզի :

Առ Տ. Բ. Աղնաւորութեանս վրայ մոռնութեանը վրայ դրելիքս չըկարծես թէ մոռցայ, կը մոռնամ՝ կոր որ արդեօք պատուաւոր կրնա՞յ համարվիլ այն անձը որ պիտի զիջանի աղջկանդ հետ ամուսնանալու :

Այս խնդիրը լուծելուս պէս կարծիքս պիտի յայտնեմ :

Առ Որ Բ. Կը խնդրեմ որ պատուհանիդ առջեւէն անցած ատենս երեսս չ'նետաս և աչքս չբանաս :

Առ Պ. Ս. Առջի օրը Գ. . . ի տունէն «Լուր» մէջէն գողցած պատկերդ տիրոջը դարձուր :

— Բիսթ, բիսթ, դուն դարձեալ բուկին չէշմէդ գնա՛ ու մի գար հոս խըռ խըռ ընելու :

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1877

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԳՐԻՄՏՈՒՄ

ՅՕՐԻՆԵԱՆ

ՅԵՐԵՄԻԱ. ԳԱՀԱՆԱՅԷ ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Տպագրութիւն 3. Պարոնեան

Որ նորաձոյլ, ընտիր եւ մաքուր գիրերով տըպ-
եալ, կը գտնուի բոլոր գրաւաճառաց քովը :
Գին 60 փարս :

ՆՈՐ ՀՐԱՏՈՐԱԳՈՒԹԻՒՆՔ ՏԵՏԵԱՆ

ԲԱՐԻՉ ՅԱՄԵՐԻԿԱ

ԳՈՐԾ

Ե. ԱՊՊՈՒԱԷԻ

Թարգմանութիւն Գ. Մսերեանի

Այս եղական գործին երկրորդ եւ վերջին հա-
տորն ալ Իշմիրի Տէաէեան տպարանէն հասած ըլլա-
լով, կը գտնուի Եէնի-ճամբի փողոց, Զիլինկիրէր
ճատտէսի թիւ 8 Ս. Ղ. եւ Եաղմաճեան գրատունը
գին 2 Ֆրանք :

Սոյն գրքին գովեստն արդէն իւր մէջ ըլլալով
մեր կողմէ ուր է գովեստ աւելորդ կը համարինք :

Հայերէնի ու Ֆրանսերէնի հմուտ դասատու մը
կը փափաքի պատուաւոր ընտանիքի մը մէջ սլաշ-
տօն վարել :

Ուղղը լրագրոյս գրասենեակը ղիմելու է :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԳԻՇԵՐՈԹԻԿ ԿՐԹԱՐԱՆ

Օրբաթոյ Տեքե փողոց թիւ 92.

Ինչպէս թատրոնի 189 թուովը ծանուցուեցաւ,
սոյն կրթարանն յուլիս 1 էն սկսեալ բացուած է եւ
աշակերտք կ'ընդունին :

Աշակերտելու փափաքողը պիտի վճարէ ամիսը
2 ոսկի օսմանեան միամսեայ թոշակէն մինչեւ վեց-
ամսեայն կանխիկ տալու պայմանաւ :

Աշակերտի մը տարիքը պիտի լինի 8-16:
Զգեստ, անկողին եւ անկողնոյ վերաբեալ հան-
դերձանք ծնողաց կը վերաբերին : Իսկ ուսմանց վե-
րաբերեալ ամենայն ինչ մեր վրայ է :

Ընդարձակ տեղեկութիւնք Թատրոնի վերոյիշ-
եալ թուոյն մէջ հրատարակուած են : աւելին վըն-
տրուող մեջ կը գիմէ ուղղակի ի Հայկական Կրթա-
րանն :

Յ. ԳՈՒԳԵՆ

ԶՕՊԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

ԵՍԷՐ

Վ. ԹԻԼԳԻՆՍԿԻ

Իշպուր բիսալէ ծն Նիւսիսէտէն ի պարէթ օլուպ,
հէր Նիւսիսի 16 սահիֆէ վէ հաֆթատա պիւրէր
Նիւսիսի նէշը օլունաճադ :

Սաթըլըր Սթանպօլ Մէրճան չարչըրնտա քի-
թապճը Պաղտասար աղանըն տիւքթեանընտա, վէ
թէօրրիւ պաշը պարագատա, վէ Պէյօղլու Աղա ճա-
թի թիւթիւնճիւ Ստիփան աղանըն տիւքթեանընտա
մի թիւթիւնճիւ Ստիփան աղանըն տա : Ֆիյ 40 բարա :
վէ հէր զաղէթա սաթըլըրալընտա :

Թաղական խորհրդոյ քարտուղարութեան եւ
գաղութական տեսչութեան մասնաւոր փորձառութիւն
ստացող վկայեալ Հայաղղի մը որ Հայերէն եւ Գաղ-

ղիարէն լեզուաց ալ բաւական հմտութիւն ունի՝ կը
փափաքի վերոյիշեալ պաշտօններէն մին կամ երկու-
քը միանգամայն վարել եւ կամ իբր գասատու գոր-
ծածուիլ մայրաքաղաքիս կամ գաւառաց ազգային
վարժարաններու մէջ, գոհացուցիչ պայմաններով :

Ուղղը պէտք եղած տեղեկութիւնները կրնայ
ստանալ լրագրոյս գրասենեակէն :

ՏԱՐԵՐԻՔ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՆ Ի ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ

Սոյն գիրքը որ յիշեալ ուսման նախնական գի-
տելիքները կ'աւանդէ պարզ ոճով՝ տղայոց յարմար
լըրեւ ընթերցանութեան գիրք ծառայելէ ի զատ
կրնայ նաեւ դպրոցական պարգեւաբաշխութեանց
յարմարիլ իր հաստատուն եւ վայելուչ կազմով :

Գրքոյս գինն այս անգամ 7 էն 4 դուրուշի ի-
ջած է : կը ծախուի ամեն գրաւաճառաց քով եւ Ա-
րամեան Տպարան :

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԲՈՒՏՐԱ

ԻԶՄԻՐԻ ՄՕՁԷՐ ՎԱՐՊԵՏԻՆ ՇԻՆԱԾԸ

Այս բուտրան որ ընտիր յատկութեամբ ոչ մի-
այն ճաճկաստանի՝ այլեւ Եւրոպայի ուրիշ երկր-
ներուն ալ ծանօթ եղած է, եւ ամեն օր ամեն կող-
մերէ կը փնտռուի՝ բարակութեամբ, փափկութեամբ
բը, գիւնացկուն եւ անվնաս յատկութիւններով բո-
լոր բուտրանները կը գերազանցէ :

Գին մեծ բաքէթին 1 Ֆրանք : Կը ծախուի Եէ-
նի ճամբի Զիլինկիրէր ճատտէսի թիւ 8 Ս. Ղ. եւ
Եաղմաճեան գրատունը :

ՏԷՐ-ԽՄՐԱԳԻՐ ԵԱԿՈՒ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՏԱՐԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ